

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділ і святках.

БУЖОВИНА

Редакція і ад-
міністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Федькович яко політик і педагог.

(Конець.)

До сего меморіалу додав Федькович таку дописку в язиці рускім:

„Так я утяв нашим німчикам, а честну редакцію („Правди“) прошу за ужиткованем сего мого письма хосенну пресенну учинити, аби наші москалики уже раз з коня впади а ми у стримінь собі сіли. А! ще одно: Я буквар свій зі Львова дістав, але п. П. важив ся чималі поправки в нему поробити. Як він се сьмів? Коли п. П. хоче мене корегувати, то нехай у перед ліпше учить ся по руски, да не з книжок а з народу. То біда, що кождий хоче нашого великого Куліша учити! Федькович.“

Postscriptum: „Поневаж часу стало, посилаю Вам і сему справу Довбуша, а Вас прошу, напишіть мені про мою німеччину, чи добре я так зробив? Прошу Вас! Федькович.“

Последне письмо Федьковича з того часу писане також в німецькім язиці, було справлене на адресу „Черновецької Газети“ (Czernowitzer Zeitung) і гласить в рускім перекладі так:

„(Лише правду!) Зчудовав ся я, прочитавши в 164 числі „Черновецької Газети“, що на 16 засіданю сойму (буковинського) сего року пос. Ковач виноватить правительство за се, мов оно через заведене примусу шкільного викликало в народі апатию до школи. Не примус шкільний, бо такого не було, викликав апатию, але мізерні пляни наукові та ще мізерній-

ші ліпанки, що велять себе звати шкільними учебниками. Як би міністерство просвіти було подбало о те, щоби шкільні книжки були писані в язиці народнім та відповідали світоглядю, потребам і житевим обставинам народу, то були би школи доси, хоч під слабими учителями принесли иньші плоди, а про неохоту не було би і бесіди. Наколи необразований селянин неохотний школі, то годі чудовати ся. Але що він школи зараз в перших тижнях не голюбить, за се вина лежить на самій школі с. е. на безглуздох плянах наукових і на ненародних учебниках. — Один, що богато би знав розказати.“

До сего письма долучив Федькович таке письмо до редакції згаданой часописи: „Сю статью, за котрої зміст я беру повну одвічальність, зволіть помістити в вашій цінній часописи тим ласкавійше, позаяк в тій статі порушене третє з черги, найважнійше питанє шкільне. З поважанем: Федькович, окружний шкільний інспектор. Сторонець-Путиля, 24 жовтня, 1869.“

На зазиві старости вижницького до Федьковича, щоби тойже забрав ся до укладу першої рускої читанки, дописав Федькович!

„Честна Редакцие! („Правди“) Обіцяв я Вам дещо про шкільні книжки написати, отже і послухайте ласкаві. Буде тому чи не три місяці, як приїхав до нас на сесию наш староста (Bezirkshauptmann) і показує мені письмо, що прийшло з Відня через руки краевої президії, аби мене запитав ся, чи я би пристав піти до книжкової комісії до Відня і там книжки для шкіль-

ських народних писати. Я від разу пристав і дав навіть на се на письмі від себе реверс, що слова свого не оскочу. 26-го мая дістаю я таке письмо від старости, а то офіціальне.“

Письмо старости вижницького помістив я в горі під числом 1373. Дальші коментарі до сих материялів про Федьковича полишаю знавцям і любителям історії нашої письменности.

Новосілки, в серпню, 1897 р.

Наталя Вахнянин.

Наші партії політичні і їх будучність.

(Статья надіслана з Галичини).

Вічні у нас наріканя на роздроблене Русинів на партії, на завзяті борби партийні. А предеї се річ, котрої уникнути годі, річ конечна у народу, котрий бере уділ в житю політичнім, бо звісно годі всім думати на одно копито. Ріжничі поглядів на певні сталі справи політичні і суспільні — се генеза партий. Від сего, які питання у даного народу стоять на порядку деннім і домагають ся розвязки, залежить угрупованє і програми партий. Бож се всякому звісно, що кождий нарід має свої окремі справи, що повстають з обставин, серед яких він находить ся, а навіть загально-людські справи виступають у ріжних краях під ріжними формами. Так иньші партії і иньші програми бачимо у Англичан, иньші у Німців, ще иньші у Італіянців і т. д. Так само і в нас, Русинів. Ті партії, які тут

15) Як чоловік зійшов на пана.

Оповіданє

ВЯЧЕСЛАВА БУДЗИНОВСКОГО.

(Дальше.)

— Розступи ся сира земле! Наробив я собі. Хоч бери шнур. та вішай ся! В таке болото ваїз. Тепер ні туди, ні назад. Де ті люди виховали ся?! Політики — в них — батари; порядний Русин, говорить по польски... Одна легко важить собі і висьміває все те, що мені найдорожше, друга знов, забороняє мені говорити по руски, змушує з Русином навіть уживати найненавснейшої мені на сьвітї мови... І все те вже тепер, заки випустять мене до свого дому, коли не мають ще до мене найменшого права!... І они думають може, що я все те знесу? Що піддам ся їх глумним і безличним жаданям, що зрезигную з сего, о чім марила душа моя, відколи научила ся мислити, що плону в лице щільї моїй минувшости, що подопчу найдорожші і найсвятійші мої ідеали і буду думав лиш о домашнім, родиннім шастю, о кар'єрі, що схудобію так, як они самі?!... І для кого все те? Для пару очий дівочих, для кокетки!... Та ще й по-при ту підлість зробив би я друге свинь-

ство. Там тужить десь за мною дівчина, якій рівної нема під сонцем, для котрої найсвятійше все те, що і мені сьвяте. І я мав би покинути єї ддятого лиш, що в тої другої гарнійші очи, що уміє кокетувати? ддятого, що з єї кухні залітає запах панської печені? ддятого, щоби стати, — зійти на пана?! О!... як близко я був вже над пропастию. Який я вам влячвий, ви польскі гуєи, що ви завчасу ще і в щільї своїй наготі показали свою мерзоту.

Стефан став тепер жалувати, що замовив новий та дорогий стрій салюновий, щоби міг як слід запрезентувати ся на першій візиті у Добрянських.

— Як то добре, що я не зірвав ще з Галькою. Не буде треба перепрошувати.

Постановив написати до неї. Клопів лиш в тім, що не знав, що було в посліднім єї листі, бо не прочитавши спалив єго. Бояв ся, щоби не написав, або не поминув щось такого, по чім она могла би пізнати, що він єго не читав

— Она не сьміє навіть підозрівати мене о щось такого. Коли би так можна було зібрати сей поніз, що лежав в сляювачці, очистити єго і назад в лист замінити! — Пропало. Найліпше напишу лиш львоничне повідомленє, що приїду до неї... Або ще ліпше, зателеграфую.

Вдоволеній, що знайшов вихід, заснув. По всіх тих своїх клопотах раз бодай виспав ся. Рано не було вже на нім і сліду з вчерашної

іритациї і песимізму. Успокоївши ся цілком, зачав поволи приходити до переконаня, що він вчєра надто чорними красками малював своє положенє.

— Нічо дивного, що дівчина в тої спосіб приняла єго книжку і цілу політику. Чи она раз хотя в житю була в культурнім товаристві, або говорила з правдиво образованим чоловіком? Тим нема що так дуже гризти ся. От дитина і повторяє лиш без мисли те, що чує від свого окруженя. Почує иньшу бесіду, попаде в иньше окруженє, тогди і она стане инакше говорити. Єї мозок не заостенів ще і тої панський бурян дасть ся виполоти. Я єї могу виховати собі так, як сам схочу... А стара малпа з своєю русофобією? — Що она мене обходить! Щоби я йно дівчину дістав. Тогди я їй вже скажу, щоби не втиркала між нас свого носа, що я пан в своїй хаті! Діжде ся ще того, що власна єї донька не буде инакше говорити, як лиш по руски.

На другий день приніс єму кравець нове убранє. Придивляв ся в зеркалі. Лежить так, як би сотворене для него. Сорочка, ковчирик, краватка і т. и., просто з склацу. Навіть брилянту шпильку роздобув собі. Позичив від товариша.

Коли закінчив обзирини в зеркалі, був певний, що і гардеробою не побе єго єго конкурент.

Львокай впровадив єго до салюну. Ціле урядженє поразило єго своєю велличавостию.

втворили ся, суть продуктом питомих відносин, серед яких знаходиться наш нарід.

Головну ціль теперішніх правовань можна коротко схарактеризувати: се втворене національних держав. Кожда народність хоче бути незалежною від другої, а що більше, скріпити ся коштом другої, слабшої. Де та ціль досягнена, де є вже національні держави, там уступає тим самим питання національне з порядку денного, а його місце займають питання суспільні: так у Франції, Італії, Німеччині і т. д. Де знову се питання не залагоджене, там оно все стоїть-ме на першій плані і ніякі змагання его усунути не придадуть ся на ніщо. Класичним приміром сего Австрія, тому в парламенті австрійским на першій плані все стоїть партії національні.

А як-же тепер має ся річ у кожного народу дома? Тут питання національне виповнює політику — так назвати-б — заграничну. Оно підносить ся лише у відносинах з сусідами, а політика внутрішня обертає ся коло питань суспільних. Повстають партії, що ставлять собі метою оборону інтересів певних верств суспільних. Так бачимо у Поляків: станьчиків, демократів, людовців, соціальних демократів; у Словинців: клерикалів і радикалів і т. д.

Так повинно би бути і в нас Русинів, але тут входять в гру ще інші обставини. У інших народів ніхто не перечить факту існування самої народності якої такої — так як се діє ся у нас. Тому в нас питання національне виповнює також дуже велику частку внутрішньої політики, тому втворили ся тут окремі партії, у яких то питання становить цілу програму*).

Так на початку нашого життя політичного треба було і у внутрішній рішати питання національне, і довкола того питання в ключно обертали ся всі наші спори домашні. Для того були лише дві партії: одна боронила відрубності і самостійності народної — се були народовці, а дру-

гі, перечили ей — се були тверді або москвофіли. І та борба виповнювала ціле політичне життя і діяльність Русинів через кілька десятків літ, аж по найновішій часи.

Однак звільна почали відносини змінити ся. На се вплинули дві обставини: швидке і сильне скріплене почуття народності у ширшій інтелігенції та достаточний розвій літератури нашої, що певно вже гарантувало будучність нашої народності, а з другого боку ріжниця клас суспільних що щораз сильніше зазначувала ся, виводила нові питання. Давні партії і їх програми не вистарчали і не відповідали новим відносинам. Русини почули себе настільки сильними, що обава про народну самостійність почала зникати.

Ціль правовань партії народової була досягнена, отже треба було оглянутись за новою програмою. А що всяка інституція чи партія або спілка, коли досягне свою ціль, стає в дальшій тягу анахронізмом і мусить скорше чи пізніше розпасти ся, то та судьба стрітила народовців. Перш усього віділіло ся ліве крило від своєї партії і оснувало окрему партію радикальну. Оборона інтересів мужиків, матеріальне і просвітне піднесення наших селян — сю програму проголосила нова партія. Се була перша партія, що ставила метою оборону інтересів одної верстви суспільної (селян) против других.

Народовці остали ся ще якийсь час сильною партією, бо нашли піддержку в правительстві. Зі скрайних поступовців в своїх початках стали они елементом умірковано-консервативним. Партія москвофільська, як кожда партія з негативною лише програмою, упала щораз сильніше; виступає ідея спільності народної і конечність оборони спільними силами против агресивності Поляків. Зі зменшенем числа атакуючих народність руску у внутрішній, меншала конечність оборони. А тут по відділеню партії селянської остали ся ще дві класи суспільні, котрих інтереси щораз більше віддаляють ся від себе — се урядничі інтелігенція, бюрократія і священство. В одній партії стало їм за тісно.

Знана „угода“ з правительством помогла до розсадження партії народової — она de facto тепер перестала вже існувати. Висші урядники, або такі, що хотіли ними стати, віділіли свій інтерес у звязи з правительством і они лишили ся при угоді. Становиско їх у нас відповідає mutatis mutandis становиску станьчиків між партіями польськими: они відгравають у нас ролю аристократії. Ціле gros духовенства і мала частка світської інтелігенції (проча частка належить або до партії радикальної або до угодової) утворили окрему партію з цілею клерикально-консервативною. До сеї партії зблизили ся москвофіли, бо у них знаходять ся ті самі елементи суспільні. І ми дожили хвилі, що по усуненю питання національного з внутрішньої політики найзавзятіші вороги зблизили ся до себе і ділають рука в руку.

І так втворили ся у нас такі партії: 1. угодова 2. консервативно-клерикальна (опозиційна) 3. радикальна а при тім остає еще 4. москвофільство, котре доживає свого віку. Коли поспитаєм, яка будучність тих партій, то можемо на се питання з певною правдоподібністю відповісти, а то через аналогію з фазами, які інші народи переходили. Партія угодова перетворить ся цілковито в аристократичну і буде старати ся тими средствами спасати Русь, якими подібні партії в інших народів спасають свій народ. Єї скріплять відломки партії клерикально-консервативної і она при помочи правительства буде могла відіграти свою ролю у внутрішній історії нашого народу. Партія староруска або москвофільська і опозиційна (зконсолідована) розпадуть ся в недалекім часі — перша із-за своєї безпрограмовости, друга, бо містить все ще за ріжнородні елементи в собі. З них обох втворить ся сильна партія клерикальна, до втворення якої вже тепер бачимо змагання у поодиноких осіб почавши від о. Джулинського аж до о. Негребецького. Проча частина обох партій (світська інтелігенція) перейде, відповідно до переконань, або до угодовців, або до радикалів. Та послідна партія остане так

* Правда, єсть також у Німців сторонництво народовців (Шенерера), але крім назви нічого не має подібного з нашими.

— Гей... як би то так у мене! — подумав собі Стефан.

Двері з салюну вели на веранду. Просто екзотичний город! Там між цвітами і пальмами сиділа она. Привитали ся.

— Заки надійде мама, мушу вам щось сказати — говорила Салька. — Перед хвилею був у нас Рудецкий. Формально освідчив ся. Мама питала мене, що я на те скажу, а я — ні так, ні сяк. Я сказала, що надумаю ся, бо мені ще й так час. Ідть до салюну, бо мама надходить.

Пані Добринська прийняла его — як здавало ся — досить радо. Він і їй ліпше сподобав ся, як Рудецкий.

— Шкода, що нема чоловіка — казала, — поїхав на комісію, і верне аж завтра в ночи.

Побалакали хвилею о погоді, фестивалі, приїзді якогось віденського дигнітаря, о собаці, котру трамвай розіхав, і пані дому осудила, що Стефан „дуже інтелігентний“ і робить дуже добре вражіння.

— Если вам се не справить неприємности — говорила працюючи ся — загостїть до нас в четвер. У нас в тім дни все сходить ся більше товариство.

Вдоволенний вертав до дому. Одно ще лиш непокоїло его. Іменно те, що дівчина не відмовила Рудецкому відразу і рішучо, але сказала, що „надумає ся.“

— Значить, без борби не обійде ся.

*

Нині був четвер. Пізнати се було по тім, що Стефан від полудня стояв перед зеркалом. Нині мав міряти ся з Рудецким і до тої борби робив всесторонні приготування.

— Перша річ — думав — пристосувати ся до окруження.

Він чув, що товариска вартість Рудецкого полягає в гумористичних монольогах. Щоби в нічмі не вийти гіршим від того пустого блазна, виучив ся і Стефан споре число монольоїв. Пробі, котрі робив перед зеркалом, випали вдоволяючо. Знав, що Рудецкий продукує ся грою на фортеяні, але тут він не бояв ся конкуренції. Гав добре.

Коли прийшов до Добринських, уважав на кожний свій рух, кожде свое слово. Ніхто не міг би підозрівати, яка плебейська в нім душа.

Салюновець, — як у книжці.

— Може партійку преферанса? — заговорив господар дому. От і він заграє — і показав на Рудецкого, котрий в тій хвилі сидів при фортеяні і калчив Лішта.

Стефан засоромив ся.

— Тут я вже пропав. Не вирівнаю — подумав Стефан, бо справді грав лихо.

— Я, пане, не граю зовсім.

— Якто, цілком ні?

— Цілком.

— А то мені подобає ся — і покленав его по рамени. — Се дуже добре, що не граєте. Кілько то молодих людей поруйнувало ся через „короткого.“ Гра в карти, то дуже небезпечна річ. Марнує ся час і гроші.

Говорив о тім довго і голосно: так, щоби чув Рудецкий, котрий грав много і завзято, але зле. Очевидно все програвав.

Коли Рудецкий перестав грати, відозвав ся ту і там голос признання. Від фортеяну пішов просто до зеленого столика.

Стефанови як би саме небо сприяло. На фор-

теяні стояла розложена книжка з рапсодиями Лішта. Се був его улюблений композитор і він грав его з великим значем річи і вправою. Він заризиковав кілька куснів. За цілий час гри всі очи були звернені на него. Живі оплески залунали, коли скінчив. Змішаний стояв під високою пальмою і німо приймав іритуляції гостей, самого господаря, его жінки, та теплий устиек руки — его богині.

— Ви дістали правдивий скарб до вашого салюну — іритулювали жінки господарям.

Все те страшно поділяло на гумор Рудецкого. Уже й не продукував ся з своїми монольогами. З того був Стефан дуже рад, бо і він не потребував нині „робити з себе блазна.“ На разі і се вистарчає, що до тепер показав. Его „ничтожність“ була на язиках усіх дам, старих і молодих. Всі мали доростаючих доньок, острили собі зуби. Они знали, що Рудецкий так, як би вже наречений панни дому, а що Стефан поводив ся з тактом і жадної не виріжнював, не могли підозрівати его, з якими він замірами увійшов в той дім.

Всі ті мамі звертали ся до пані дому по ближшій інформації що-до его особи, бо „варто би такого веселого і тактовного хлопця запросити до себе, если графить ся баль або піньяна яка забава.“ Казали також, що „варта би его деєввисватати.“ О тім, що не одна з них хотіла би зловити его для „своєї“, не зраджувала ся жадна, бо „моя того не потребує. За нею і так вже за много „дуріє.“ Як би хотіла, могла була давно вже віддати ся.“

(Дальше буде).

довго при своїй програмі, як довго підставою нашого народу буде селянство. З розвитком промислу і стану робітничого може повстати ще партія соціал-демократична, але се не наступить так скоро.

Мрн.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 13. серпня 1897.

Взірцевий хор академиків, що вже дав концерта в Тернополі і в Золочеві, устроїть також концерти в Любачеві, Сокалі, в Дрогобичі, в Стрию і Коломиї.

Нова тарифа для черновецького електричного трамваю увійшла в жите з вчорашнім днем. Она є стілько догідніша, що простіша і легше їдучим зорієнтувати ся, кілько мають платити. Цілий шлях поділений на дві секції: від Прута до ринку і від ринку до стайні залізничної Фолькгартен. Надто установлена трета секція від площі вернічною до міського города. Їзда за одну секцію коштує 7 кр. в першій класі а 5 кр. в другій класі.

Анкети для тютюну, що радили сими днями у Львові і в Чернівцях, рішили внести до міністерства цілий ряд жадань в інтересі тих, що займають ся управою тютюну. Правдоподібно услівя закупна тютюнового листа в Галичині і на Буковині змінить міністерство відповідно до рішень обох анкет.

Селяни против селян. В Самборі відбув ся дня 5-го серпня процес карний против одинацять лисятих селян, обжалованих о тяжке ушкоджене тіла, сповнене дня 24-го січня с. р. на особі звітного руского патріота і діятеля Андрія Берника. Процес той показує, яких ворогів мають селяни у своїх рідних братах, також селянах. Розправа викрила многі і характеристичні факти. Всі обжаловані належать до партії війта Якіма Тижбіра, котрий одним з головних філярів в повіті, а на чолі розбишак, котрі напали на Берника, стояли два війтові сини Никола і Михайло, котрі напад сей приготували і були его проводирами. Війтівські сини напували своїх сторонників цілу днину, щоб в ночи напасти на Берника, вертаючого зі Стрия домів і поломити ему кости за те, що посмів спротивитись розкраданю маєтку громадського і церковного, яке в Лисятичах стало ся правом звичаєвим, бо навіть сам війт винен до каси церковної 900 зр., котрі позичав на вічне віддане. Напад відбув ся під доглядом війта, котрий сидів тихо в хаті і вижидав лише, як то его синки ладно справлять ся з „ворохобником“ Берником. Дуже дивну ролю відіграв в тій справі жандарм постенфірер Жак, котрий не хотів дозволити Берникови переждати в касарни, куди хоронив ся перед розбишаками, хоч Берник давав ему за те 100 зр., — а коли відтак Берник в его асистенції вийшов з касарні, то в очех Жака розбишаки кинули Берника на землю і кололи ножами так, що лише своїм незвичайно сильній будові тіла завдячує, що не погіб на місци. Лікарі сконстатували у Берника тяжке ушкоджене тіла, а розправа викрила і виказала наглядно вину підсудних. По промові прокуратора забрав слово д-р Олесницький і в боротких а досадних словах схарактеризував ситуацію та зажадав для пошкодованого призначення відшкодованя. Обжаловані заховували ся дуже зухвало і вірили сьвято в те, що їм все уйде на сухо. Однак трибунал узнав всіх обжалованих винними злочину і засудив: Николау Тижбіра на півтора року, Михайла Тижбіра і ще двох обжалованих по одному рокови, а прочих по 8 і 6 місяців тяжкої вязниці, а Берникови признав 160 зр. відшкодованя. На Буковині діють ся подібні випадки частіше, тільки що такі розбишаки, як Тижбіри, знають не лиш бити своїх противників, а ще й викрутити ся зі всего.

Воздушна труба. При кінци тамтого місяця шаліла на Азовскім морі страшна буря.

З берега видно було пять воздушних труб, що в шаленім вирі крутили ся над морем а декотрі з них здіймали величезний стовп води, що сягав аж до самих хмар. Се видовище природи не тревало довго а закінчило ся страшними блискавицями і громами, по котрих зараз проляв ся великий дощ. Злива була така сильна, що в одній хвили улиці міста Керча, звідки описують сю пригоду, замінила в ріки і наробила багато шкоди. Погібло багато худоби, а вода заносила на море багато зжатого збіжа, сіна і овочий, посудини господарскої, меблів і всяких домашних річий. Кілька деревяних мостів поторощила і знесла буря а великий кам'яний міст підмив напір води в каналі і він в части завалив ся. На мості було тогди багато людей і всі попадали у воду. Тільки трох людей змогло уратувати жите. Вода ушкодила також кам'яні стіни в каналі а оден мурований дім в місті розсипав ся на румовище. Вода в місті стояла так високо, що їздили лодками по улицях, та ратували людей. Богато душ погібло, та їх числа не знати ще до тепер. Тільки море викидає що день на берег бездушні жертви оногднішого цикльону.

Юрій Онет, славний писатель французкий, має клопіт зі своїм сином. Тато пише романи а син переживає незгірші події, як его любовні герої. Лев Онет, девятнадцять літний молодець, не хотів учити ся в Парижі, тож батько вислав его до одного професора в Орлеані. Але замість на книжку, задивив ся Левко на хорошу доньку професора і утік разом з нею до Парижа. Тут хотів Левко посвятити ся маллярству, але що отець відказав ему всякої помочи, він виїхав зі своєю любовкою до Антверпії, до одного зі своїх приятелів. Родичі того приятеля на просьби свого сина дали притулок молодій, закоханій парі. Незадовго прийшла на світ трета істота, що здавало ся, получила на віки їх любов. Та недовго тревало їх шасте. Отець, що в повісти певно посвятити би цілий уступ на оправдане і звеличане такої любові, з власним сином поступив зовсім інакше. Скоро довідав ся, де син пробує, розлучив его з вибраною его серця, спровадив до Парижа і віддав до поправчого закладу. Але молодому Онетови удало ся і звідси утечи і він вступив на науку до коваля, де жив довший час в праці і в нужді. Отець, що жив виславно, як заможний властитель дібр в замку Les Abomis, не знав про долю сина. Наконєць удало ся поліції відкрити місце пробування молодця. Розгніваний отець не мав і тепер помилованя зі своїм сином та вислав его назад до закладу поправи. Тимчасом Левкова любка, котрої також вирік ся єї батько, заробляє тяжко на жите іглою, як бідна швачка. Писатель жертвував єї 5.000 франків, щоб она покинула его сина і вищукала собі мужа, котрий би адоптував дитину, але молода жінка відкинула з погордою ті гроші. Онет має тепер знамениту тему до нового роману з жита свого сина — хоть се найнезавидніша тема, котру треба самому переживати.

Закоханій учений. Велике вражінє викликала трагічна смерть славного хеміка і ученого, тайного радника Віктора Маера, професора університету в Гайдельберзі. В понеділок помер Маер наглою смертю а тепер доносять звідам, що він сам отруїв ся. Причиною самоубійства є нещаслива любов. Маер родив ся 1848 року, кінчив школи в Берліні і Гайдельберзі а відтак повликали его на політехніку в Штутгарті і Цюриху, де вєславив ся своїми творами на полі хемії а відтак став професором в Геттінгені і Гайдельберзі. Насильна смерть поважаного і славного ученого та ще з причини любовних розчаровань визвала загальне зачудованє і співчутє.

Американський поєдинок. Від кількох днів щез був молодий урядник одного з вєдєнських банків, 26-літний Рудольф Піллер. Зразу думали, що він поїхав до родичів, котрі виїхали до Кунелів, але коли запитали там про него, отримали заперечуючу відповідь. Почали ся пошукування, котрі скоро розяснили тайну наглої зникненя. Родичі вернули до Відня і застали свое мешканє замкнене. Коли отворили двері, побачили свого сина у ванні, зовсім убраного, з глибокою раною в скрани. На дні ванни ле-

жав револьвер. Смерть мусіла наступити сейчас, а самоубійство стало ся, після сьвідощтва лікаря, ще перед кількома днями. На столі стояла фотографія матери і кілька листів, котрі самоубійник написав в послідній хвили. З тих листів виходить, що він залюбив ся в якійсь панні, котру любив також другий і Піллер в американськім поєдинку зі своїм суперником витягнув чорну галку. Поліція доходить тепер, хто були ті особи, що стоять в звязи зі страшним американським самоусудом.

Князь кельнером. Кельнер, про котрого мова, то князь Емерик Станіслав Воронєцький. Він є братанком князя Мечислава Воронєцького, котрий в роках 1848 і 1849 виїхав на Угорщину і там погіб на полі битви. Брат князя Мечислава виїхав за ним також до Угорщини, де оженив ся з донькою одного будапештєнського міщанина. З сего подружя прийшов на сьвіт князь Емерик, котрий нині в Пешті служить кельнером. Батько его не мав жадного маєтку, заробляти не вмів і тому сина, потомка великого шляхотського роду, майже не давав учити. Небавом батько і мати померли а молодий хлопєць остав ся без нічого, без науки і без способу до жита. Вкінци взяли его за кельнера до кавярні, де „пани за свої гроші“ раді, що їм князь послугує. Се також рідкість.

Підводна палата. Оден богатч американський побудовав собі на літо справді чародійну палату. Стоїть она на дні глибокого озера на цементових підвалинах, а вся збудована зі шкла. Складає ся з трох комнат, сьвітлиці, їдальні і комнаты для служби; воздух дістає за помочию рур вентиляційних а сьвітла достарчають електричні машини. Коли ярке сьвітло заблистить на дні озера, отвирєє ся очам видців, що гостять у тій підводній віллі чудовий вид. Через прозорні стіни і стелю видко тисячі водних животин, ціле підводне жите, дивне, фантастичне і загадочне, як его описав Верє у своїх повістях. Від підводної палати провадить куритар на беріг озера і злучає ся з надбережною віллею американського, помислового крєза.

Цирк Райха приїхав до Чернівців і дає від завтра представленя на площі Єлисавети.

Дрібні вісті. В Хирові якийсь паний робітник положив ся на шини залізничні свати і згинув під колесами їдучого поїзду. Трупа так роздавила залізниця, що не можна лізнати, хто був той робітник. — В Перемішли висаджували динамітом пільоти від старого мосту. Кавалок дерева з того пільоту влучив переходячу по мості Зінгерову, скалічив єї ліве лице і так сильно ударив по руці, що зломив єї в двох місцях. Зінгерова несла дитину на руках і дитині якимєсь чудом не стало ся нічого. — Страшна буря пережгала оногди понад цілу Данію; громи спалили багато домів і убили кілька осіб. — В Розенбергу на Угорщині копула ратуша, збудована торік на памятку ювілею тисячелїтя, завалила ся в суботу; 9 людей згинуло а 21 є тяжше і легше ранених.

Телеграми „Буковини“.

З дня 12-го серпня 1897 року.

Відєнь. Wiener Abendpost доносить: Австрійський конзуль, дипломатичний агент в Софії барон Каль повідомив вчєра болгарське правителство, що з порученя свого міністерства заграничних діл відходить на урльоп до неозначеного часу. За причину того кроку подав, що болгарський президент міністрів Стоїлов не відкликав офіційально і категорично в назначенім речинци свої вискази, оголошені в Berliner Localanzeiger, обиджаючи цєсарський дім австрійський.

В Чернівцях виходить уже тринадцятий рік
руська газета

„БУКОВИНА“.

Від 1. січня 1896. року появляє ся она що дня кромі неділь і свят. Поміщає статі про справи буковинської Русі, але познакомлює читателів також із справами Русинів в інших землях руских. Дбає о добірні і цікаві фейлетони і взагалі о матеріял такий, що обходить кожду руску родину. Що „Буковина“ цікава і для галицьких Русинів, свідчить значне число передплатників еї в Галичині. Передплата лише 10 злр. Адреса редакції і адміністрації „Буковини“: Чернівці улица Петровича число 2.

БУРСА

„Народного Дому“

в Чернівцях.

дасть в році шкільнім 1897/8 ціле удержане і надзир 30 питомцям, передусім ученикам 1. і 2. рускої класи гімназійної, а тільки винятково з особливих причин і ученикам інших шкіл. Оплата вносить 2 зр. на інвентар, 1 зр. піврічно за пране і 15 зр. місячно за удержане, платних з гори. Питомці мусять вказати ся, що мають три рази змінити біле на постіль, 6 пар біля, 4 ручники, 6 хусточок до носа, 2 пари обуви і добру одіж; без того не вільно буде ніякому питомцеві спровадитись до бурси.

Поданя о принятє до бурси треба вносити до кінця серпня с. р. Ученики, що ставлять ся муть до вступного іспиту до 1. рускої класи гімназійної по вакаціях, мають внести поданя о принятє до бурси також до сего терміну; рішене о їх принятє западе в день самого іспиту. В поданях, підписаних родичами, треба означити докладно, мілько хто обовязуєсь платити місячно. Принятє завсігди буде головно від висоти місячної плати, однак ученики з недостаточним поступом і невідповідним поведенем не будуть зовсім приняті.

До кожного поданя треба прилучити послідне свідощтво шкільне, а до подань о знижене місячної плати ще й свідощтво неможности, підписане урядом парохіяльним, громадським, податковим і катастральним.

Заряд бурси доложив всіх старань, щоби питомці мали здоровий харч і старанний догляд.

П. М.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я з днем 24. липня с. р. отворила у Вижници

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатою до снідань.

Поручаю Впв. місцевій і доокрестній публіці каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво, СЬВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ, папір, прибори шкільні, фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відвортною поштою.

Услуга скоро, ціни низькі!

З глибоким поважанем

АННА МОСКВА.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня						з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців					
819	854	1232	404	1025		1128	320	757	811	610	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів						з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої					
1148	351	832	—	635		—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боїна, Новоселів						з Новоселів, Боїна, Садагури					
645	430	—	—	—		—	1113	950	—	—	
з Глібоки						до Глібоки					
до Караичева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів						з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Караичева					
814	535	—	—	—		635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.											
з Гадікфальви						до Гадікфальви					
до Радівців						з Радівців					
610	1003	228	612	805		542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни					
до Качики, Гурагумора, Вами і Кімполюнгу						з Кімполюнгу, Вами, Гурагумора, Качики					
1010	201	—	—	—		1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан					
до Сучави						зі Сучави					
327	630	1009	216	718		442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами					
до Рус-Молдавиці						з Рус-Молдавиці					
346	647	913	1132	250		842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.											
з Караичева						до Караичева					
до Чудина н. С.						з Чудина н. С.					
854	1007	615	—	—		555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.											

□ поїзди пошійні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 минут пізніше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркне нем минут.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогонь за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльности. Фонди „Дністра“ після заключень рахункових з днем 31-го грудня 1896 вносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лігах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Зголошення о уділенє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не в заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Apotheke in Prag.
Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улица Петровича число 4)

має готові отці

друксортти шкільні

як найліпше виконані, й по найдешевших цінах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Schulnachrichten і Повідомлення шкільні.

Є також оправлені дшоводчі протоколи та окладники до каталогів і тижневників.

Замовленя з провінції виконують ся відвортною поштою.

Хто хоче мати добру і дешево **МАШИНУ до ШИТЯ,**

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацію не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік. Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обедужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зєзівничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.